

GENEL VE ÖZEL ANLAM

Söylenişte tekil olmasına rağmen anlamca geniş kapsamlı olan sözcüklere **genel anlamlı sözcükler**; anlamca daha dar kapsamlı olan sözcüklere ise **özel anlamlı sözcükler** denir.

Özelden genele kapsam genişler. —————→

MAHALLE KÖY İLÇE İL ÜLKE

Genelden özele kapsam daralır. ←————

Yukarıdaki örnekte diğer tüm kelimeleri kendi kapsamı içine alan ülke kelimesidir. Bu kelime bu dizideki en geniş kapsamlı kelime olduğu için en genel anlamlı olandır. Mahalle kelimesi kapsamı en dar olan kelime olduğu için en özel anlamlı kelimedir.

NOT: Genel ve özel olma durumu yukarıdaki kapsayıcılığın yanında bir kelimenin genel anlamda kullanılması veya özel anlamda kullanılması yoluyla da yapılabilir.

ÖRNEK:

Köpek sadık bir dosttur. (genel – **Tüm köpekler** için geçerli)

Köpek huysuzlanıyor. (özel – **Bir köpek** için geçerli)

UYARI: "-ler, -lar" ekini alan kelimeler "tüm"ü anlatmadığı için "**özel**"dirler.

Köpekleri dışarıya çıkardı. (Genel köpek kavramını karşılamadığı için özel anlamlıdır)

GENEL VE ÖZEL ANLAM SIRALAMASI

a) Genelden Özele:

İnsan —> sanatçı —> şair —> Yahya Kemal Beyatlı

b) Özelden Genele:

Yahya Kemal Beyatlı —> şair —> sanatçı —> insan

GENEL VE ÖZEL ANLAM ALIŞTIRMASI

Aşağıdaki kelimelerin genelden özele veya özelden genele sıralanışını altlarına yazınız.

Türk edebiyatı-nesir-roman-çalıkuşu

(.....)

Karaçam, çam, ağaç, bitki

(.....)

Uzay, Dünya, Türkiye, Ankara

(.....)

Varlık – bitki – meyve – muz

(.....)

Portre, resim, sanat

(.....)

Konut, apartman, daire, oda,

(.....)

Harf – Hece – Kelime – Paragraf – Türkçe – Ders

(.....)

Muz – meyve – bitki - varlık

(.....)

Ankara, Türkiye, Dünya, Uzay

(.....)

Ders-Türkçe-paragraf-kelime-hece-harf

(.....)

GENEL ÖZEL ANLAM ETKİNLİĞİ

Aşağıdaki cümlelerde yer alan genel ve özel anlamlı kelimeleri bulunuz.

Derslerden en çok Türkçeyi severim.

Genel: Özel:

Petrol ürünlerinden benzine zam geldi

Genel: Özel:

Amcam akrabalarım arasında en çok sevdiğimdir.

Genel: Özel:

Verilen kelimelerin hepsini paragraf içinde kullandım.

Genel: Özel:

Tiyatro diğer sanatlar içinde önemli bir yere sahiptir.

Genel: Özel:

Aşağıdaki cümlelerde yer alan kelimelerin genel veya özel anlamda kullanılıp kullanılmadığını altlarına yazınız.

Doktor henüz ameliyattan çıkmadı.
(.....)

Doktorlar hastaları iyileştirmeye çalışır.
(.....)

Kitap insanların en iyi dostudur.
(.....)

Dün kütüphanede **kitap** unuttum.
(.....)

Bu insan neden üzgün görünüyor.
(.....)

İnsan beyninin sınırları henüz belirlenememiştir.
(.....)

GENEL ÖZEL ANLAM TEST

Aşağıdaki sözcüklerden hangisi anlamına göre en geniş kapsamlıdır?

A) besin. B) yiyecek. C) sebze. D) meyve

Aşağıdakilerden hangisinde sözcükler anlam kapsamına göre özelden genele doğru sıralanmıştır?

A varlık – canlı – bitki – çiçek – menekşe
B sokak – cadde – mahalle – ilçe – il
C köy – kasaba – şehir – kent – ülke
D silgi – kalem – kağıt – defter – kitap

Kalem kelimesi aşağıdaki cümlelerden hangisinde genel anlamda kullanılmıştır?

A) Dün kurşun kalemi etütte unutmuşum.
B) Kalem yazı yazma aracıdır.
C) Sıranın gözünde kalem buldum.
D) Silgili kalem alabilir miyim?

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisinde özelden genele doğru gidilmiştir?

A) Birçok sanat yapıtı vardır, deneme de bunlardan biridir.
B) Tüm sanatçılar gibi o da ölümlülüğü yenme telaşında bir yazardı.
C) Savaşlar zordur, Kurtuluş Savaşı da zor bir savaştı.
D) Gül, sevgiliye verilebilecek en güzel çiçektir.

Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangileri arasında genelden özele doğru gidilmemiştir?

A) Her sanatçı her şair var olabilmek için kendinden öncekilerle hesaplaşır.
B) Eve büyük bir heyecanla girdiler ve odaları alıcı gözle dolaşmaya başladılar.
C) Yapılan bir ankete göre spor denilince aklımıza daha çok futbol geliyormuş.
D) Suç ve Ceza'yı okuduğum romanlar arasında ayrı bir yere koyduğum doğru.